

NĚKTERÉ ZKUŠENOSTI Z DIVIZNÍHO TAKTICKÉHO CVIČENÍ

Major Tomáš Vachálek

Cvičení s vojsky na téma „Tanková divize v první útočné operaci armády v horském a zalesněném terénu“ přineslo pro naši další práci řadu poznatků a námětů.

Ve svém článku rozeberu zejména práci štábu v první fázi počátečního období války.

Cvičení ukázalo, že první fáze počátečního období je na úkoly jak pro vojska tak i pro velitele a štáby nejsložitější a nejnáročnější. Jde zejména o vyvádění vojsk a materiálu mimo ohrožené prostory napadení zbraněmi hromadného ničení nepřítele a o přípravu k nastávajícímu bojovému úkolu. Tyto úkoly plní štáb svazku za nejasné situace jak vlastních vojsk tak i nepřítele, což vyžaduje od štábu největší vypětí sil.

Složitost situace, která v této době narůstá, vyžaduje, aby práce velitelů a štábů byla předem promyšlena, nanejvýš organizována a důsledně předem procvičována. Na našem cvičení se projevila nutnost, aby práci příslušníků štábu řídili ti náčelníci a funkcionáři, kteří znají obsah cvičné operační dokumentace a jsou schopni reagovat na vzniklé situace. V případě, kdy náčelníci a hlavní funkcionáři štábu svazku neznají obsah cvičné operační dokumentace, štáb svazku ztrácí drahocenný čas studiem operační dokumentace a v mnohých případech připravuje a vyhotovuje takovou dokumentaci a vydává taková nařízení podřízeným útvarům, které již podřízené útvary mají mít nebo mají znát.

Protože obsah operační dokumentace, kterou štáb svazku obdržel po vyslání signálu k vyvádění vojsk, nikdo z hlavních funkcionářů štábu neznal ani nezpracovával, přišlo do štábu svazku určitou neorganizovanost v práci.

I když jsme vykonali všechno, co bylo v našich silách se snahou splnit úkol, nemohli bychom obstát v podobné situaci v první fázi počátečního období války.

Samotné vyvádění vojsk vyžaduje předem důsledně promyslet práci všech příslušníků štábu. Svazek budeme vyvádět v podstatě trojím způsobem a to zpravidla:

1. Přesun celého svazku do prostoru rozptýlení.
2. Přesun části svazku ke státní hranici a hlavních sil do prostoru rozptýlení.
3. Přesun svazku přímo z mírových posádek k plnění bojového úkolu s cílem přenést boj na území protivníka.

Druhý způsob je nejsložitější a nejnáročnější. Bude však nejobvyklejším způsobem vyvádění svazku zpod úderů zbraní hromadného ničení.

Je třeba počítat s tím, že u podřízených pluků se vyskytnou všechny tři způsoby vyvádění přímo z posádek. Jeden pluk půjde přímo ke státní hranici jako PO svazku, další pluky budou vysílat část sil ke státní hranici a hlavní síly ponechají v prostorech rozptýlení. Některé útvary a jednotky budou plnit bojové úkoly přímo z mírových posádek.

Kromě těchto složitých a náročných úkolů musí štáb svazku v době vyvádění útvarů a jednotek mimo ohrožené prostory organizovat veškerá opatření k zabezpečení nastávajícího bojového úkolu. Štáb svazku musí doručit všechny rozkazy a nařízení do vojsk

včas a dovést vojska na čáru zasazení v plné bojové pohotovosti. Musí zabezpečit přesun svazku ke státní hranici, vyslání pořádkových orgánů a regulační jednotky, průzkum pochodových os a odstraňování překážek na osách přesunu.

Prvosledové útvary si včas zabezpečují pořádkovou službu svými silami — časově nemůže totiž štáb svazku tuto zabezpečit. Závěrem chci zdůraznit, že má-li štáb svazku úspěšně splnit všechny úkoly v složité situaci v první fázi počátečního období války, měl by tyto úkoly též procvičovat.

Štáb svazku řeší v této fázi současně dva hlavní úkoly:

- a) vyvedení vojsk a materiálu všeho druhu do plánovaných prostorů a dosažení úplné bojové pohotovosti podle stanovených norem;
- b) zabezpečení příprav a doručení všech rozkazů a nařízení podle vzniklé situace k splnění nastávajícího bojového úkolu.

Nevím, zda je účelné doručovat štábu svazku při taktických cvičeních operační dokumentaci, na které nikdo z hlavních funkcionářů štábu svazku nepracoval a kterou nikdo z hlavních funkcionářů štábu svazku nezná. Nebylo by lepší seznámit hlavní funkcionáře štábu svazku s operační dokumentací předem, aby mohli vyvádění svazku řídit konkrétně se znalostí situace a úkolů podřízených útvarů? Bylo by též vhodné, aby hlavní funkcionáři zpracovali předem přímo cvičnou operační dokumentaci pro svazek.

Pro práci štábu svazku bychom měli vytvářet takové podmínky, které budou přibližně skutečné situaci v počátečním období války. Nebylo by správné, aby štáb studoval operační směrnici místo toho, aby již od počátku ve složité situaci řídil vyvádění vojsk ke státní hranici nebo do prostoru rozptýlení a usměrňoval je k plnění bojového úkolu.

ORGANIZACE PRÁCE VE ŠTÁBU SVAZKU V PRVNÍ FÁZI POČÁTEČNÍHO OBDOBÍ

Složitost situace v první fázi počátečního období klade na štáb svazku tyto hlavní požadavky:

- předem důkladně promyslet a vysoce organizovat práci štábu;
- předpokládanou činnost štábu konkrétně procvičovat na cvičeních;
- rozdělit štáb svazku na dvě operační skupiny, z nichž jedna by řídila vyvádění podřízených útvarů, jednotek a materiálu všeho druhu do prostorů plánem stanovených tak, aby ve stanovený čas byl svazek naprosto bojeschopný a mohl plnit bojový úkol, druhá operační skupina, která by zabezpečovala pronikání rozkazů a nařízení velitele k podřízeným velitelům, štábům a jednotkám tak, aby s předstihem zabezpečila přesun svazku na čáru zasazení a přenést boj na území protivníka.

Je výhodné začleňovat důstojníky štábu svazku do operačních skupin podle stávajících úkolů.

První operační skupina, která má za úkol vyvést podřízené útvary, jednotky a materiál všeho druhu v plánovaném čase a v úplné bojové pohotovosti, bude řešit pravděpodobně tyto úkoly:

- prověřit proniknutí signálů k vyvedení útvarů;
- řídit podřízené útvary a jednotky při vyvádění do stanovených prostorů;
- řídit a usměrňovat vyvážení materiálu všeho druhu do předem stanovených prostorů;
- řešit složité situace s přihlédnutím na plánované bojové úkoly;
- řešit otázky likvidace následků po napadení zbraněmi hromadného ničení;

- provádět veškerá opatření k obnově bojovosti útvarů a svazku;
- informovat druhou operační skupinu o průběhu vyvádění podřízených útvarů, jednotek a materiálu;
- hlásit veliteli svazku pohotovost útvarů a jednotek svazku a doručit veliteli přesné vyvedené počty osob, bojové techniky a materiálu všeho druhu do stanovené doby pohotovosti.

Tuto operační skupinu povede zástupce velitele svazku s náčelníkem štábu. Má-li k dispozici dva až tři příslušníky operačního oddělení a důstojníky-materialisty se svými náčelníky.

Je výhodné, aby tato skupina se dělila na dvě podskupiny: operační a materiální, mezi kterými by bylo zabezpečeno neselhávající linkové spojení.

Druhá operační skupina v čele s velitelem svazku spolu s náčelníkem operačního oddělení a náčelníky druhů vojsk (VD, ŽN, CHN, SN, VPVO) se dvěma až třemi příslušníky operačního oddělení by řešila tyto základní úkoly:

- doručení operační dokumentace podřízeným útvarům a jednotkám;
- upřesnění úkolů podřízeným útvarům a jednotkám podle vzniklé situace a podle rozhodování velitele svazku;
- zabezpečení přesunů útvarů a jednotek ke státní hranici (průzkum pochodových os, odstraňování překážek na osách přesunu, vysílání pořádkových orgánů);
- veškerá opatření k přenesení boje na území protivníka na základě vznikající situace (upřesňování úkolů pro ovr, letectvo, dělostřelectvo, ženíjní jednotky, PO atd.).

Hlavním cílem této skupiny bude zabezpečit na základě konkrétní situace vysoce organizovanou činnost velitelů, štábů a vojsk při zahájení bojové činnosti.

Skupiny bude výhodné mít od sebe vzdáleny 3 až 5 km a zabezpečit neselhávajícím linkovým spojením.

První skupina bude mít za úkol: vyvést útvary k plnění bojového úkolu a zabezpečit bojovost jednotek a útvarů po vyrazení (likvidace následků ohrožení bojovosti apod.). O celém průběhu soustavně informuje druhou operační skupinu, aby velitel svazku měl reálné podklady a mohl se rozhodovat včas a se znalostí situace. Součinnost se bude uskutečňovat hlavně osobním stykem a jen ve výjimečných případech pomocí pojitů. V zásadě jde o to, aby obě skupiny neřešily současně stejný úkol a nezpůsobovaly zmatek u podřízených.

NĚKTERÉ ZKUŠENOSTI Z DORUČOVÁNÍ OPERAČNÍ DOKUMENTACE PŘI TAKTICKÝCH CVIČENÍCH

Včasné doručení operační dokumentace má velký význam pro další průběh bojové činnosti. Rychlé doručení operační dokumentace si vyžaduje od štábu svazku předem připravovat a vybavit styčné důstojníky potřebnou dokumentací k tomu, aby mohl styčný důstojník okamžitě po příchodu na štáb svazku převzít cvičnou operační dokumentaci a doručit ji podle již připraveného rozkazu podřízenému útvaru.

Na všech cvičeních je zapotřebí vytvářet pro práci příznivé podmínky. Hlavní funkcionáře štábu svazku seznámit s prostorem nastávající bojové činnosti, s pásmem nebo s osami přesunu a co je hlavní, s obsahovou částí operační dokumentace pokud tuto nezpracovával štáb svazku.

Stojí za úvahu, zda nebude výhodnější cvičnou operační dokumentaci pro útvar příliš vzdálený od posádky štábu svazku uložit přímo u tohoto útvaru.

Uvedu časovou kalkulaci při doručování cvičné operační dokumentace útvarům ve vzdálených posádkách:

- čas pro přípravu styčného důstojníka před převzetím dokumentace 30 minut;
- čas pro přesun styčného důstojníka k útvaru a do prostoru VS útvaru 2½ až 3 hodiny;
- studium operační dokumentace u útvaru 1 hodina.

Útvar příliš vzdálený od místa posádky štábu svazku bude schopen řídit podřízené jednotky za 4 až 4,5 hodiny.

V současných bojových podmínkách počátečního období války, kdy otázka překvapení hraje rozhodující úlohu, je to doba velmi dlouhá. Nepočítám totiž, že nás protivník nechá v klidu dělat, co chceme.

Jakým způsobem může štáb svazku ovlivňovat a upřesňovat úkoly s ohledem na příští bojový úkol v době vyvádění, když ani hlavní funkcionáři štábu svazku ani útvary neznají své bojové úkoly. Myslím, že stojí za úvahu tuto otázku řešit.

NĚKTERÉ POZNATKY Z VELENÍ

Systém spojení má určité zvláštnosti, které ovlivňují obsah úkolů spojovacích jednotek. Do jisté míry zdůrazňují význam některých druhů spojení a kladou zvláštní požadavky na organizační schopnosti funkcionářů spojení.

Mezi zvláštnosti, které ovlivňují činnost spojovacích jednotek možno zahrnout:

- požadavek na podstatné zkrácení lhůt pohotovosti spojení, na rozhodnou a iniciativní činnost všech velitelů spojovacích jednotek;
- potřeba současného řešení spojení pro vyvedení jednotek do prostoru rozptýlení a k plnění nastávajícího bojového úkolu;
- požadavek na současné zasazení všech spojovacích sil a prostředků a příprava manévru pro vytvoření zálohy pro boj v hloubce;
- složitost situace a obtížnost velení spojovacím silám vyplývající z použití spojovacích sil po družstvech a malých skupinách do celého pásma divize, jehož šířka činí 30 až 50 km.

Síly jak ve spojovacím oddělení štábu svazku tak i ve štábu spojovacího praporu musíme rozdělit tak, abychom mohli rychle reagovat na všechny zvláštnosti.

Menší část sil musí zabezpečit aktivaci všechna předem připravená opatření pro spojení při vyvádění útvarů, kontrolovat linkové a pohotovostní rádiové spojení a dále se zaměřit na rychlé proniknutí upřesňujících rozkazů a nařízení velitele a štábu divize.

Zvláštní pozornost budeme věnovat správnému využití pohyblivých pojítek. Ukazuje se, že rozdělení pohyblivých pojítek na jednotlivé směry současně s ozbrojeným doprovodem je nutné předem připravit a též nacvičit.

Plní-li některý útvar úkol přímo z posádky, stanovíme místo nebo čaru předání dokumentace.

Větší část sil (ve které budou zpravidla hlavní funkcionáři spojení) se věnuje upřesnění úkolů operační dokumentace v souladu s rozhodnutím velitele svazku a podle vzniklé dokumentace.

V dalším v krátkých časových lhůtách musí:

- shromáždit zálohu spojovacích sil a prostředků, zkontrolovat je z hlediska materiálně technického a celkové připravenosti k plnění úkolů;

— rozdělit spojovací prostředky pro spojení na předpokládaných čarách svazku a vyčlenit další prostředky pro spojení regulační a pořádkové služby za přesunu divize;

— určit odpovědné náčelníky a velitele skupin pojítek a stanovit úkoly spojení a bojového zabezpečení, pohotovost a systém kontroly;

— stanovit osy a prostory shromaždiště spojovací zálohy a týlu spojovacího praporu.

Zvláštní pozornost budeme věnovat systému rádiového spojení a jeho využití, neboť rádiové spojení bude až do zaujetí bojové sestavy zpravidla jediným rychlým a bezprostředně pohotovým pojítkem k získání zpráv o situaci divize na osách, k upřesňování a vydávání dílčích rozkazů a nařízení podřízeným útvarům. Z hlediska utajení budeme pro tyto účely v největší míře používat VKV spojů a velet formou signálů v krátkých kódovaných zprávách. K tomuto cíli je nutné též zaměřit celkový styl práce štábů. Hlavním požadavkem z hlediska spojení bude:

— předem zplánovat většinu bojových úkolů a jejich plnění vymezit časově i prostorově tak, aby až do zaujetí bojové sestavy byla technická pojítka používána jen výjimečně;

— podřízení velitelé a štáby musí přesně a důsledně plnit zámysl systému velení štábu svazku; plánovaná místa velení včas obsadit a předem zabezpečit rekognoskačními skupinami a skupinami pro řízení linkového a směrového spojení.

Při ztrátě spojení musíme vyvinout maximální úsilí a iniciativu k obnovení spojení. Proto dovedně využijeme znalostí umístění divizních spojovacích a pomocných uzlů rádiových mezistanic. K obnovení spojení využijeme styčných orgánů s rádiovými stanicemi, pracujícími v divizních sítích.

Při boji v horském a zalesněném terénu musíme přizpůsobit velení požadavkům spojení a nedopustit zaostávání míst velení za bojovými sledy na vzdálenosti, které převyšují takticko-technické možnosti spojovacích prostředků.

Závěrem chci podotknout, že zahájení bojové činnosti v počátečním období války klade maximální nároky na stupeň vycvičenosti spojovacích jednotek a na jejich sladěnost v rámci celé divize. Zvlášť je třeba podtrhnout zkušenosti, organizační schopnosti a iniciativu všech funkcionářů spojení.